

Sygn. akt III Ca 761/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Gajewski(spr.)

SSO Aleksandra Wikaryjczyk

SSO Leszek Jantowski

Protokolant: staż. sąd. Adam Jędrzejewski

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S. (1)

przeciwko J. Ś. (1), A. Ś.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanych J. Ś. (1) oraz A. Ś.

od wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni

z dnia 22 sierpnia 2013 sygnatura akt I C 1472/11

1. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że:

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powódki A. S. (1) na rzecz pozwanych J. Ś. (1) oraz A. Ś. kwotę 2.417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania,

2. zasądza od powódki A. S. (1) na rzecz pozwanych J. Ś. (1) oraz A. Ś. kwotę 2.428 zł (dwa tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt III Ca 761/13

UZASADNIENIE

Powódka A. S. (1) wniosła pozew przeciwko A. Ś. i J. Ś. (1) domagając się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 20 października 2004r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt I C 478/04 w całości oraz wniosła o zasądzenie solidarnie od pozwanych zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, iż jest spadkobierczynią D. S., który zmarł w dniu 17 czerwca 2002r., a który był dłużnikiem pozwanych. Na mocy przedmiotowego wyroku Sąd Rejonowy w Pile zasądził od spadkobierców

D. S. - powódki i jej matki K. S. (1) na rzecz pozwanych kwotę 8.429,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2001r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.383,60 zł tytułem kosztów postępowania, zastrzegając dłużnikom prawo do powoływania się na ograniczenie ich odpowiedzialności do wysokości wartości stanu czynnego spadku. Jak podnosi A. S. (1) powyższe roszczenie nie może być egzekwowane przez pozwanych albowiem powódka spłaciła długi ojca ponad wartość czynną spadku.

W odpowiedzi na pozew pozwani wnieśli o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu.

Jak podnieśli pozwani od 2005r. komornik sądowy prowadził egzekucję sądową wierzytelności zasądzonych na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego, jednakże z uwagi na zaskarżanie czynności komornika przez powódkę, dotychczas nie wyegzekwowano żadnych należności. Wedle pozwanych spłata długów spadkowych przez powódkę odbywała się wybiórczo i według jej uznania. Wierzytelność pozwanych nie była uwzględniona przy ustalaniu stanu biernego i czynnego spadku. Pozwani wskazali też, iż załączony do pozwu dowód spłaty długów spadkowych nie ma wartości dowodowej, albowiem nie wynika z niego kto spłacał i z jakiego tytułu wskazane wierzytelności. W tych okolicznościach – w ocenie pozwanych – zgodnie z treścią art. 1032 § 2 k.c. powódka odpowiada za długi spadkowe ponad wartość stanu czynnego spadku.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Gdyni w punkcie I pozbawił tytuł wykonawczy – wyrok Sądu Rejonowego w Pile z dnia 20 października 2004 r. wydany w sprawie o sygn. akt I C 478/04 w całości. W punkcie II zasądził od pozwanych J. Ś. (1) i A. Ś. solidarnie na rzecz powódki A. S. (1) kwotę 3.645 zł. tytułem kosztów procesu, w tym kotew 2.417 zł. tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie wydane zostało w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

D. S. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej pod firmą (...) w P. nabył od pozwanych J. Ś. (1) i A. Ś. kotły centralnego ogrzewania, uiszczając część ceny sprzedaży. Do zapłaty pozostała kwota 8.429,90 zł.

W dniu 17 czerwca 2002 r. D. S. zmarł. Postanowieniem z dnia 17 grudnia 2003r. Sąd Rejonowy w Pile stwierdził, iż spadek po zmarłym nabyły na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza żona K. S. (2) i córka A. S. (1) po 1/2 części każda. Postanowienie uprawomocniło się z dniem 7 stycznia 2004r.

Na wniosek Urzędu Skarbowego w P. komornik sądowy Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Pile dokonał spisu inwentarza, w którym ustalił stan czynny na kwotę 57.804 zł, zaś stan bierny na kwotę 62.706,66 zł. Do inwentarza zgłoszono następujące aktywa: udział w wysokości 1/2 w spółdzielczym prawie do lokalu mieszkalnego położonego w P. przy ul. (...) (o wartości 24.650 zł), udział w wysokości 1/2 w garażu przy ul. (...) w P. (o wartości 3.900 zł), prawo własności nieruchomości położonej w G. (o wartości 26.679 zł) oraz ruchomości (o wartości 2.575 zł).

W dniu 19 listopada 2002r. J. Ś. (1) i A. Ś. wnieśli do Sądu Rejonowego w Pile pozew przeciwko D. S. o zapłatę kwoty 8.429,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. Pismem z dnia 6 lutego 2003r. pozwani wnieśli o wezwanie K. S. (2) do udziału w sprawie. W dniu 20 czerwca 2003r. doręczono żonie spadkodawcy odpis postanowienia o umorzeniu postępowania zażaleniowego, zaś w dniu 24 października 2003r. pozew wraz z wezwaniem na rozprawę. Pismem z dnia 7 września 2004r. pozwani wnieśli o podjęcie zawieszzonego postępowania z udziałem A. S. (1). W dniu 17 września 2004r. doręczono A. S. (1) postanowienie o podjęciu postępowania oraz wezwanie na rozprawę (odbiór pokwitowała matka powódki). Pismem z dnia 11 października 2004r. A. S. (1) wniosła o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia sporządzenia spisu inwentarza i odroczenie rozprawy. Powódka nie stawiała się na termin rozprawy wyznaczony na dzień 20 października 2004r.

Wyrokiem z dnia 20 października 2004r. Sąd Rejonowy w Pile zasądził od K. S. (2) i A. S. (1) solidarnie na rzecz J. Ś. (1) i A. Ś. kwotę 8.429,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2001r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.383,60 zł tytułem kosztów procesu. Jednocześnie Sąd zastrzegł im prawo do powoływania się w toku egzekucji na ograniczenie ich odpowiedzialności do wysokości wartości stanu czynnego spadku nabytego po D. S.. Apelacja powodów została odrzucona postanowieniem z dnia 14 lutego 2004r.

W dniu 7 marca 2008r. pozwani złożyli wniosek do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni J. D. o wszczęcie egzekucji przeciwko powódce A. S. (1). Na podstawie ww. wniosku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pile wszczął egzekucję, o czym zawiadomiono dłużniczkę w dniu 31 marca 2008r. A. S. (1) w dniu 7 kwietnia 2008r. złożyła skargę na ww. czynności komornika, powołując się na ograniczenie odpowiedzialności wynikające z przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza i spłatę długów spadkowych do wartości stanu czynnego spadku. Postanowieniem z dnia 3 listopada 2009r. Sąd Rejonowy w Gdyni oddalił skargę powódki i jej wniosek o umorzenie postępowania. Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2010r. uchylił postanowienie w zakresie oddalenia skargi, zaś wniosek o umorzenie postępowania przekazał do rozpoznania komornikowi. Postanowieniem z dnia 18 listopada 2011r. komornik sądowy oddaliła wniosek powódki o umorzenie postępowania.

W dniu 28 października 2008r. pozwani złożyli wniosek do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Pile o wszczęcie egzekucji przeciwko K. S. (1). Na podstawie ww. wniosku komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pile wszczął egzekucję, o czym zawiadomiono dłużniczkę w dniu 1 grudnia 2008r. K. S. (2) złożyła skargę na ww. czynności komornika i wniosła o umorzenie postępowania egzekucyjnego, powołując się na ograniczenie odpowiedzialności wynikające z przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza i spłatę długów spadkowych do wartości stanu czynnego spadku. Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2009r. Sąd Rejonowy w Pile umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika sądowego w P. w sprawie Km 1534/08.

Powódka dokonała spłaty długów spadkowych wymienionych w treści uzasadnienia.

Sąd I instancji wskazał, iż powyższy stan faktyczny ustalił po wszechstronnym rozważeniu całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dowodów z dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych przez strony oraz znajdujących się w aktach komorniczych Km 702/08 i 2140/08 oraz aktach Sądu Rejonowego w Gdyni oraz Sądu Rejonowego w Pile, dowodów z zeznań świadków K. S. (2), A. S. (2) i P. S. oraz dowodu z przesłuchania powódki A. S. (1) i pozwanego J. Ś. (2). Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy uznał, iż dowody z dokumentów urzędowych i prywatnych są wiarygodne, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, prawdziwości twierdzeń w nich zawartych, ani też żadna ze stron nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka K. S. (2), co do wartości czynnej spadku, wiedzy o długach jej zmarłego męża oraz kolejności dokonanych spłat ww. zobowiązań, A. S. (2) i P. S.. Z uwagi na fakt, iż zeznania powódki korelują z zeznaniami świadków oraz znajdują potwierdzenie w dowodach z dokumentów, brak było podstaw do odmowy im wiary i mocy dowodowej.

Na podstawie przepisu art. 217 k.p.c. Sąd oddalił wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków P. S. i A. S. (2) na okoliczność spłat dokonanych przez powódkę na rzecz wierzycieli w kwotach przekraczających wartość czynną spadku, albowiem okoliczności te zostały dostatecznie wyjaśnione za pomocą innych środków dowodowych, zaś dopuszczenie ww. dowodów prowadziłoby tylko do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania. Z tych samych przyczyn Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka W. W..

Sąd I instancji wskazał, iż podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 840 k.p.c. Przechodząc do szczegółowych rozważań Sąd ten wskazał, iż powódka wywodziła, iż nabyła spadek po D. S. z dobrodziejstwem inwentarza, nadto w treści tytułu wykonawczego Sąd zastrzegł jej prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności do wysokości wartości stanu czynnego spadku. A. S. (1) podnosiła, iż spłaciła długi spadkowe do wartości stanu czynnego spadku, zaś przed przystąpieniem do zaspokajaniem wierzycieli nie posiadała wiedzy o wierzytelności pozwanych. Zakres odpowiedzialności spadkobiercy za długi spadkowe wyznaczają przepisy art. 1031 k.c. i 1032 k.c.

Sąd I instancji zważył, iż spis inwentarza został przeprowadzony na wniosek Urzędu Skarbowego dopiero w okresie od lipca 2004r. do lutego 2005r., a więc już po spłacie większości długów spadkowych. W spisie inwentarza, komornik ustalił stan czynny na kwotę 57.804 zł, zaś kwotę długów spadkowych na kwotę 62.706,66 zł. Z powyższego wynika, iż w chwili powzięcia przez spadkobierców wiedzy o istnieniu wierzytelności pozwanych, zaspokojone długi spadkowe wyczerpały już wartość aktywów spadku. Nadto brak jest jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, iż spadkobiercy D.

S. nie dochowali należytej staranności przy spłacie długów spadkowych. Sąd Rejonowy podkreślił, iż wierzytelność pozwanych związana była z działalnością gospodarczą prowadzoną jednoosobowo przez spadkodawcę. Jak wynika z zeznań świadków oraz powódki rodzina nie ingerowała w sprawy zawodowe D. S.. Zarówno w chwili powstania spornej wierzytelności, jak i w chwili śmierci spadkodawcy powódka nie zamieszkiwała już z rodzicami w P., a mieszkała w G., co bez wątpienia przekładało się na częstotliwość kontaktów z rodzicami, a w konsekwencji wpływało też na stan wiedzy powódki o interesach ojca. W tych okolicznościach przyjąć należało, że w chwili powzięcia przez spadkobierców wiedzy o istnieniu wierzytelności, jaka przysługiwała pozwany względem D. S. wartość spłaconych długów spadkowych przekraczała już wartość czynną spadku.

Sąd I instancji wskazał także, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby istniały jeszcze inne aktywa spadkowe poza zgłoszonymi do spisu inwentarza. W każdym bądź razie powołująca się na tę okoliczność strona pozwana, tego nie wykazała. Natomiast ruchomości znajdujące się w mieszkaniu objętym wspólnością ustawową spadkodawcy i jego małżonki zostały wprost uwzględnione w spisie inwentarza. Z kolei towar znajdujący w chwili śmierci D. S. w prowadzonym przez niego sklepie nie stanowił własności spadkodawcy, a własność dostawców i został im zwrócony. Wobec powyższego Sąd Rejonowy przyjął, iż podany w inwentarzu stan czynny spadku odpowiada prawdzie.

Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, iż powódka jako spadkobierca D. S. spłaciła wiadome jej długi spadkowe do wartości stanu czynnego spadku określonego w sporządzonym przez komornika sądowego inwentarzu. Natomiast w chwili powzięcia przez nią wiedzy o istnieniu wierzytelności pozwanych wartość spłaconych już długów spadkowych przekraczała wartość stanu czynnego spadku. Wziąwszy zaś pod rozwagę, iż powódka przyjęła spadek z dobrodziejstwem inwentarza oraz że w tytule wykonawczym Sąd zastrzegł jej prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności, to uznać należało, iż powódka nie ponosi odpowiedzialności wobec pozwanych.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 20 października 2004r. wydanego w sprawie o sygnaturze akt I C 478/04 w całości.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiedli pozwani, zaskarżając je w całości, podnosząc następujące zarzuty:

1. sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez ustalenie, że spadek po D. S. powódka jak i K. S. (2) przejęły z dobrodziejstwem inwentarza na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Pile z dnia 17 grudnia 2003 r., sygn. akt I Ns 517/03, podczas gdy w rzeczywistości spadkobierczyni spadek przyjęły wprost,
2. sprzeczności ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym przez nieuwzględnienie zeznań powódki, że spadkobiercy nie składali wniosku o przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz że przyjęto spadek wprost,
3. błędne ustalenie, że spadkobiercy – powódka i K. S. (2) – ustalając stan zobowiązań spadkodawcy D. S. na podstawie dokumentów księgowych nie wiedziały o zobowiązaniu wobec pozwanych za nieopłacone faktury,
4. nieprzeprowadzenie dowodu z akt sprawy Sądu Rejonowego w Pile o sygn. akt I Ns 517/03 w celu ustalenia, na jakich warunkach przyjęto spadek

W ocenie skarżącego zarzuty powyższe wyczerpują naruszenie przepisów art. 227 k.p.c., art. 231 k.p.c., art. 232 i 233 k.p.c.

5. naruszenia art. 20 k.p.c. i art. 482 § 2 k.p.c. przez przyjęcie wartości przedmiotu sporu w kwocie 24.551 zł. po doliczeniu przez powoda do należności głównej w wysokości 8.29,90 zł. określonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 20 października 2004 r. sygn. akt I C 478/04 odsetek ustawowych i kosztów procesu,

6. pominięcie w całości wyjaśnień i zarzutów zgłoszonych przez strony w kwestii niezgłoszenia objęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza oraz uznania przez powoda długu, nie spełnia wymagań art. 328 § 2 k.p.c.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych,
2. ewentualnie o:
3. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania – przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji skarżący obszernie odnieśli się do w/w zarzutów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek z odmiennych przyczyn, aniżeli wymienione w jej treści.

Na wstępie wskazać należy, iż Sąd Rejonowy dokonał wszechstronnego rozważenia zebranego w analizowanej sprawie materiału dowodowego i poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego. Ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy podziela, co czyni zbędnym ich ponowne przytaczanie.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługują na uwzględnienie zarzuty naruszenia przepisów postępowania – art. 328 § 2 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233 k.p.c. i art. 232 k.p.c.

Zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jest skuteczny, gdy uzasadnienie orzeczenia pozbawione jest elementów określonych w tym przepisie. Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia zawiera wszystkie konieczne elementy, pozwala prześledzić motywy, jakimi kierował się Sąd Rejonowy oraz tok jego rozumowania, co powoduje, iż orzeczenie nie uchyla się kontroli instancyjnej. Sąd I instancji wskazał, jakim dowodom dał wiarę, dlaczego oraz w jakim zakresie. Z uzasadnienia Sądu Rejonowego wynika, jakie dowody stanowiły podstawę dla poczynienia przez ten Sąd ustaleń stanu faktycznego, a także, jaka była podstawa prawna rozstrzygnięcia, dlatego brak jest podstaw do uwzględnienia wspomnianego zarzutu.

Przechodząc do zarzutu dokonania oceny dowodów z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów wskazać należy, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, LEX 172176; wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 21 maja 2008r., sygn. akt I ACa 953/07, LEX nr 4664400). Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ona ostać choćby na podstawie tego samego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji właściwie ocenił wiarygodność i moc dowodową dowodów zgromadzonych w sprawie.

Prawidłowo, bowiem ustalił Sąd Rejonowy, iż powódka A. S. (1) nabyła spadek po D. S. na podstawie ustawy w 1/2 części z dobrodziejstwem inwentarza. Powyższe wynika z przedłożonego do akt sprawy odpisu prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Pile z dnia 17 grudnia 2003r. Skarżący podnosili, iż Sąd I instancji nie dokonał ustaleń co do tego, iż w rzeczywistości powódka nabyła spadek po ojcu z dobrodziejstwem inwentarza, nie

przeprowadził dowodu z akt sprawy sygn. akt I Ns 517/03, nie wyjaśnił, czy powódka złożyła świadczenie o przyjęciu spadku. Wymaga podkreślenia, iż zgodnie z art. 365 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże strony i sąd który je wydał, jak również inne sądy i organy państwowe. Prawomocne stwierdzenie nabycia spadku po danym spadkodawcy wywołuje stan rzeczy osądzonej i wiąże strony, sąd, który je wydał oraz inne sądy i organy państwowe (art. 365 § 1 k.p.c.). Stan taki sprzeciwia się ponownemu wszczęciu i rozpoznaniu sprawy w tym samym przedmiocie i wymaga odrzucenia wniosku, stosownie do art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1998 r., II CKU 32198, LEX nr 1225051). Związanie treścią prawomocnego orzeczenia oznacza nakaz przyjmowania przez podmioty wymienione w art. 365 k.p.c., że w objętej orzeczeniem sytuacji faktycznej stan prawny przedstawia się tak jak wynika to z sentencji wiążącego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 563/10, LEX nr 864020). W szczególności nie jest dopuszczalne prowadzenie ponownego sporu co do okoliczności faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia zakończzonego sporu sądowego. Inaczej ujmując nie jest dopuszczalne w świetle art. 365 k.p.c. odmienne ustalenie zaistnienia przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych między tymi samymi stornami choćby przedmiot tych spraw się różnił (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2011 r., PK 225/10, LEX nr 896456, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 stycznia 2013 r., I ACa 1068/12, LEX nr 1280435).

Odnosząc powyższe do przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż w niniejszym postępowaniu Sąd I instancji nie był uprawniony do ustalenia, w jaki sposób nastąpiło nabycie spadku po D. S. skoro zostało to stwierdzone prawomocnym orzeczeniem Sądu. Jedynie na marginesie wskazania wymaga, iż oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza złożone zostało przez spadkobierców przed notariuszem, który przesłał je do Sądu (k. 359).

Sąd Okręgowy podziela również dokonaną przez Sąd I instancji ocenę dowodów w postaci zeznań świadków. Wskazać bowiem należy, iż z zeznań świadków nie może ograniczać się do rodzaju stosunków łączących świadka ze stroną, ale powinna opierać się na zestawieniu treści zeznań z pozostałymi dowodami naświetlającymi okoliczności sprawy w sposób odmienny i na dokonaniu prawidłowego wyboru, po rozważeniu wynikłych sprzeczności w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego (por. wyrok Sądu apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 lutego 2010 r., I ACa 691/09, OSA 2011/12/28-60l, LEX nr 1089005). W zeznaniach świadków nie występowały rozbieżności, które uniemożliwiałyby ustalenie stanu faktycznego sprawy, zaś ich ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy uznał za prawidłową. W szczególności z zeznań świadków A. S. (2) oraz P. S. wynika, iż powódka do momentu otrzymania pierwszego pisma w sprawie sygn. akt I C 478/04 nie wiedziała o zobowiązaniach wobec pozwanych, zaś pozwani okoliczności przeciwnych w żaden sposób nie wykazali.

Uwzględniając fakt wniesienia apelacji wskazania wymaga, że o ile Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego, o tyle nieprawidłowo przyjął, iż w tak ustalonym stanie faktycznym powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Powódka jako podstawę swojego roszczenia wskazała art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. (k. 2). Uzasadniając roszczenie wskazała, iż nabyła spadek po D. S. z dobrodziejstwem inwentarza, w tytule egzekucyjnym – wyroku z dnia 20 października 2004 r. Sąd zastrzegł powódce prawo do powoływania się w toku egzekucji na ograniczenie odpowiedzialności do wysokości wartości stanu czynnego spadku nabytego po D. S.. Powódka wskazała, iż spłaciła zobowiązania swojego ojca ponad kwotę stanu czynnego spadku. W ocenie powódki zachodzi okoliczności uniemożliwiająca egzekwowanie roszczenia.

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. dłużnik może żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy. Użyty w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zwrot "zdarzenia" uznawany jest zarówno w piśmiennictwie, jak i w orzecznictwie jako zjawiska i stany świata zewnętrznego oraz objawy wewnętrznego życia stron, z którymi pozytywne przepisy prawa materialnego łączą wygaśnięcie zobowiązań albo które powodują niemożność egzekwowania świadczeń wynikających z tytułu egzekucyjnego. Przytoczenie w pozwie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności zdarzeń następuje w formie zarzutów. W nauce pojęcie zarzutów łączy się z obroną pozwanego w procesie i określa się jako każdy sposób obrony albo jako środek, który bezpośrednio

zmierza do celu obrony, tj. do korzystnego dla pozwanego zakończenia procesu przez powołanie się na pewne stany faktyczne lub prawne. W pozwie opartym na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zarzuty stanowią środki zmierzające do obrony dłużnika, przed tytułem wykonawczym przez pozbawienie w całości lub w części albo ograniczenie jego wykonalności, w których powód-dłużnik może powoływać się na zdarzenie powodujące wygaśnięcie zobowiązania objętego tym tytułem lub niemożność egzekwowania. Zarzuty te należą do kategorii merytorycznych, a nie formalnych, gdyż nie mogą się opierać na przepisach prawa procesowego i na powołaniu braku przesłanek procesowych, lecz atakują podstawę egzekucji przez wykazanie, że zobowiązanie nie istnieje lub (z przyczyn materialnoprawnych) nie może być egzekwowane.

Dokonując interpretacji sformułowania "zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło" rozróżnić należy pojęcie długu od odpowiedzialności za dług, gdyż jedynie wygaśnięcie zobowiązania uzasadnia powództwo z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., co w sprawie nie ma miejsca. W doktrynie podkreśla się, że dług jest wyrazem powinności, tj. obowiązku świadczenia dłużnika, podczas gdy odpowiedzialność odnosi się nie do samej powinności, lecz do kwestii pokrycia długu, która jest związana z przymusową realizacją świadczenia. Jeżeli dług jest zależny od woli dłużnika, to już odpowiedzialność od tej woli w istocie nie zależy. Angażuje ona, poddając uprawnieniom wierzyciela, sferę jakichś dóbr zobowiązanego, a w pewnych przypadkach dóbr osoby trzeciej, które mają stworzyć gwarancję zaspokojenia wierzyciela. Ograniczenie odpowiedzialności osoby nie oznacza więc wygaśnięcia w całości lub w części zobowiązania w sensie długu. Do zdarzeń powodujących wygaśnięcie zobowiązania w piśmiennictwie i orzecznictwie wymienia się m.in. przedawnienie, wykonanie zobowiązania, świadczenie w miejsce wypełnienia (*datio in solutum*), potrącenie, dobrowolne zwolnienie z długu, odnowienie, itp.

Jeśli chodzi o dalszą treść pkt 2 § 1 art. 840 k.p.c., tj. zobowiązania, które "nie mogą być egzekwowane", należy nadmienić, że będą tu w rachubę wchodziły wszystkie omówione zdarzenia, a ponadto odroczenie uiszczenia świadczenia przez wierzyciela oraz przemijająca niemożliwość świadczenia, która nie zwalnia dłużnika, lecz powoduje tylko odroczenie zobowiązania, itp. (orz. Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996r. II CKN 7/96).

Nabycie spadku z dobrodziejstwem inwentarza daje podstawę do powoływania się na to zdarzenie w toku postępowania egzekucyjnego, jako na podstawę do ograniczenia odpowiedzialności.

W orzecznictwie zaprezentowano, podzielany przez Sąd Okręgowy pogląd, iż zastrzeżenie pozwanemu w wyroku prawa do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności (art. 319 k.p.c.) nie może stanowić podstawy powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Natomiast dłużnik może w toku postępowania egzekucyjnego powołać się na istniejące ograniczenia jego odpowiedzialności prowadzące do umorzenia postępowania - art. 837 i art. 825 pkt 3 *in fine* k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2011 r., I CSK 439/10, LEX nr 960500; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1996 r., II CKN 7/96, OSNC 1997/4/39, LEX nr 28610; uzasadnienie uchwały z dnia 30 września 1985 r., III CZP 49/85, OSNC 1986/ 7-8/109; wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 maja 2012 r., I ACa 288/12, OSA 2013/3/98 – 105, LEX nr 1294679). Czym innym są bowiem podstawy wskazane w art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c., a czym innym ograniczenia odpowiedzialności dłużnika wynikające z tytułu egzekucyjnego czy tytułu wykonawczego, które gwarantują dłużnikowi ograniczenie odpowiedzialności, i na które może się on powoływać w postępowaniu egzekucyjnym, a czym innym przesłanki mogące stanowić podstawy pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości, czy części przewidziane w ww. przepisie. Powołanie się w toku postępowania egzekucyjnego na istniejące ograniczenia w tytule wykonawczym (a więc i tak w tytule egzekucyjnym lub w samej klauzuli wykonalności - art. 837 k.p.c.) prowadzi do umorzenia postępowania egzekucyjnego gdyż „prowadzenie egzekucji pozostaje z innych powodów w oczywistej sprzeczności z treścią tytułu wykonawczego” (art. 825 pkt 3 k.p.c.), ale w żadnym razie istnienie tych ograniczeń nie może skutkować uwzględnieniem powództwa opartego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Z powyższego wynika, iż okoliczności, na które powoływała się w pozwie powódka, a więc – ograniczenie jej odpowiedzialności za długie spadkowe do wysokości stanu czynnego spadku oraz spłacenie zobowiązań ponad stan czynny spadku nie mogą stanowić podstawy do uwzględnienia powództwa przeciwegzekucyjnego na mocy art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Dlatego też Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że w punkcie I powództwo oddalił, w punkcie II zasądził od powódki A. S. (1) na rzecz pozwanych J. Ś. (1) i A. Ś. kwotę 2.417 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca spór obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Stroną przegrywającą spór jest powódka wobec czego winna ona zwrócić pozwanym koszty postępowania, na które składają się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2.400 zł. oraz kwota opłaty skarbowej w wysokości 17 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na mocy z § 6 pkt. 5 w zw. z § 2 ust. 1 w zw. z § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (DZ. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348).

W punkcie 2 Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu obciążył nimi powódkę, jako stronę przegrywającą spór. Na koszty te składały się opłata od apelacji w kwocie 1228 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.200 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na mocy z § 6 pkt. 5 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 2 ust. 1 w zw. z § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (DZ. U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348).